

CHERNIKOVA V. A.

CURRENT STATE AND TRENDS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES FOR FUTURE NAVIGATORS

The review of the current state of foreign language teaching for specific purposes are made. Trends of development and improvement of foreign language competence of future navigators are defined.

The primary task of the development of higher education in Ukraine today is the integration of higher education in Ukraine with the European system of higher education. The main areas of cultural, educational and scientific-technical integration are determined by the application of general standards of education, science and technology in the process of establishing the unified educational and research area.

Taking into account the progressive nature of the integration process, one of the vital tasks of the modern education is reforming of national system of higher education, essential up-dating of its contents, search, creation and implementation of effective modern forms and training methods for supporting an appropriate quality level of the higher education.

Modern integrating processes require the proper training of specialists of a new level in the maritime higher educational institutions – navy representatives with profound professional knowledge and the abilities, capable of continuous self-education, with perfect knowledge of English at sufficient level for implementation of high-quality professional foreign-language communication. The foreign language for marine specialists becomes as one of the tools which allows not only to perform their professional duties and responsibilities, but also a factor of the solution of various problems in case of emergency or alert situations.

Proper professional foreign-language communication increases the future navigators' competitiveness in the world work market.

The foreign language learning role increases in connection with intensification of foreign-language communication as a component of vocationally oriented training of experts and their future professional activity. That is why the vocationally oriented language learning becomes very popular.

Therefore modern foreign language teachers' attention is concentrated on the communicative approach which main feature is orientation to stimulation of students' oral communication, abilities to listen to and understand spoken foreign language.

The analysis of current state and trends of foreign languages teaching for specific purposes for students of not language higher education institutions, allowed us to draw outputs that coherence of the foreign language training concept in not language higher education institutions with real opportunities of foreign-language professional communication and students' interests promote formation of the positive motivation to learning of foreign language and effectively influences process of formation of foreign-language professional competence.

Key words: foreign language professional competence, vocationally oriented language learning, future navigators, communicative approach, ICT.

Подано до редакції 13.12.13

УДК 371.3 + 821.161.2

ГІНЖЕВИЧ О. В.

м. Миколаїв, Україна

ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНИХ УМІНЬ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

У статті висвітлено результати діагностики розвитку аналітико-синтетичних умінь учнів 5-6 класів під час вивчення літератури та визначено шляхи їх підвищення.

Ключові слова: аналітико-синтетичні вміння, діагностика, рівень знань, рівень умінь.

Актуальність дослідження. Розробка оптимальної моделі формування аналітико-синтетичних умінь в учнів 5-6 класів потребує здійснення діагностики рівня їх літературного розвитку в умовах „традиційної” методики. З цією метою проведено констатувальні зрізи серед учнів 5-6 класів у ряді шкіл м. Миколаєва та Миколаївської області, м. Херсона та шкіл Дніпропетровської області, зокрема: Миколаївської гімназії № 1 імені М.Аркаса, Миколаївських ЗОШ I – III ступенів № 11 та № 51, Новобузької районної гімназії № 1 та Новобузької ЗОШ I – III ступе-

нів № 1 Миколаївської області, Херсонського навчально-виховного комплексу «ЗОШ II ступеня – лицей журналістики, економіки та правознавства» Херсонської міської ради та Херсонської ЗОШ I – III ступенів № 23, Апостолівської ЗОШ I – III ступенів № 1, № 2, № 4 Дніпропетровської області.

Мета даної статті – показати результати діагностики розвитку аналітико-синтетичних умінь учнів 5-6 класів під час вивчення літератури і визначити шляхи їх підвищення.

Констатувальний зріз передбачав виконання таких завдань:

- визначити рівні аналітико-синтетичних умінь в учнів 5-6 класів під час вивчення літератури (спостереження, опитування, анкетування, контрольні роботи);
- визначити основні критерії та показники сформованості аналітико-синтетичних умінь в учнів 5-6 класів під час вивчення літератури;
- виявити й проаналізувати основні труднощі, які виникають в учнів під час вивчення літератури;
- розробити систему завдань та вправ для подальшої роботи з формування аналітико-синтетичних умінь в учнів 5-6 класів під час роботи з художнім твором.

Для отримання об'єктивних даних про рівень сформованості аналітико-синтетичних умінь нами використані різні емпіричні методи дослідження: спостереження за навчально-виховним процесом; анкетування вчителів та учнів; контрольні роботи для констатувального зрізу знань і вмінь учнів 5-6 класів, індивідуальні бесіди з педагогами, школярами та їх батьками.

Діагностика необхідна, по-перше, для того, щоб постійно спостерігати за динамікою розумового розвитку дитини; по-друге, щоб, маючи можливість визначати програму подальшого розвитку учнів, створювати оптимальні умови для їх ефективного розвитку; по-третє, щоб на практиці здійснювати індивідуальний підхід до школярів і надавати їм допомогу при труднощах, що виникають.

Спеціальні контрольні роботи для констатувального зрізу навчальних досягнень учнів 5-6 класів складені на основі вимог Державного стандарту [2] й навчальної програми з української літератури [4] до рівня загальноосвітньої підготовки школярів, з опорою на типологію вмінь аналізувати літературно-художній твір у загальноосвітній школі [6]. Матеріали контрольної роботи мали таку структуру: перший блок завдань – перевірка рівня знань (РЗ); другий – перевірка сформованості літературних умінь (РУ). Учням пропонувалися запитання й завдання, що стосувалися вивчених програмових творів й мали виявити рівень:

- знань: а) назв, авторів і змісту художніх творів; б) рекомендованих для вивчення напрямків текстів; в) основних теоретико-літературних понять; г) окремих відомостей з біографії письменників; г) про значення художнього твору, його етичні й естетичні цінності [1, 16-17];
- умінь: а) близько до тексту відтворювати в уяві художні картини; переказувати прочитане, передаючи як авторське, так і власне ставлення до зображеного; б) визначити в

творі його основні частини, бачити їх межі та встановлювати часові зв'язки між ними; в) висвітлювати в тексті окремі образні елементи, розкриваючи в них авторські прийоми творення; характеризувати й оцінювати зміст і значення основних образних компонентів твору, пояснювати зображувально-виражальні засоби мови в них та авторське ставлення до зображеного; г) встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між образними компонентами тексту, здійснюючи внутріконтекстні образні та поняттєві узагальнення; висловлювати своє ставлення до прочитаного; г) самостійно інтерпретувати зміст і значення художнього твору в цілому; встановлювати типологічні зв'язки між образами й творами різних письменників та інших видів мистецтва, помічати пізнавані факти в нових проявах дійсності; складати власні твори за мотивами прочитаного [6, 142-143].

Перший блок завдань (РЗ) для 5-го класу складався з 14 запитань і завдань різного рівня складності:

5 клас І.Франко «Фарбований лис»

І рівень (рецептивний / початковий)

1. Чи сподобалась вам казка? Чим саме?
2. Відтворіть в уяві основні події казки, дотримуючись логічного зв'язку подій. Пронумеруйте по порядку ці події:
 - роковини у Микити;
 - Микита у діжці з фарбою;
 - несподіваний кінець владарювання.
 - „сюрприз" ранку;
 - поява перед лісовими звірами;
 - проголошення себе царем;
 - Лис на торговиці;
 - царювання Лиса;
3. Хто з дійових осіб найбільше запам'ятався?
4. Хто ховається під образом Лиса?
5. Кого висміяв І. Франко у цій казці?
6. Яким ви уявляєте Лиса Микиту в різних ситуаціях?

II рівень (репродуктивний / середній)

7. Знайдіть у тексті опис зовнішності Лиса, визначте, в яких словах цього опису ви відчуваєте авторське ставлення до героя? Яке воно?
8. Опишіть зовнішній вигляд Лиса Микити:
 - на початку твору
 - наприкінці твору
9. Поясніть ставлення до Лиса.

III рівень (конструктивний / достатній)

10. Яким постає Лис Микита на початку твору?
 - a) хитрим;
 - b) сміливим;
 - c) гордим;
 - d) хвалькуватим;
 - e) кмітливим;
 - f) винахідливим.

11. Які риси характеру притаманні Лису:

- а) гордість;
- б) хвалькуватість;
- в) сміливість;
- г) кмітливість;
- д) хитрість;
- е) боягузливність;
- є) обережність;
- ж) рішучість;
- з) ризикованість;
- і) самовпевненість;
- к) кар'єризм;
- л) фантазія;
- м) корисливість.

12. Куди вирішив піти Лис у базарний день і чому?

13. Чи справдилися нахваляння? Яким постає він у скрутку для нього хвилину: таким же сміливим, гордим чи іншим?

IV рівень (творчий / високий)

14. Продовжити речення:

Франко у своїй казці висміяв...

В образі Лиса Микити автор змалював...

Головна думка твору...

II блок самостійної роботи (РУ) для 5-го класу об'єднав п'ять завдань, кожне з яких мало виявити аналітико-синтетичні вміння учнів,

було показником їх сформованості (за типологією, розробленою А.Ситченком [6, 142-145]):

5 клас

1. Як опинився Лис Микита у лісі?

2. Опишіть той епізод казки, який найбільше сподобався.

3. Доберіть цитати, які відповідають визначеним рисам характеру Лиса.

4. Чого вчить нас ця казка?

5. Який би ви придумали кінець казки?

У загальноосвітніх школах, де проводилися констатувальні зрізи, експериментальних п'ятих класів – 11 (337 учнів) (див. табл. 1).

Т а б л и ц я 1

Клас	Загальна кількість класів / учнів
5	11 / 337

Виконання завдань самостійної роботи відбувалося у звичайних умовах уроку: вчителям рекомендувалося використати 2 години із резервного часу, відведеного програмою для підсумкових уроків наприкінці навчального року (основна школа).

Наводимо статистичні відомості про результати виконання учнями самостійної роботи (таблиця 2):

Т а б л и ц я 2

Блоки завдань	Всього учнів	Правильна відповідь	Правильна відповідь	Частково правильна відповідь	Частково правильна відповідь	Достатня відповідь	Достатня відповідь	Недостатня відповідь	Недостатня відповідь
		к-ть учнів	%	к-ть учнів	%	к-ть учнів	%	к-ть учнів	%
I - рівень знань (РЗ)	337	17	5,04	93	27,6	139	41,2	88	26,11
II - рівень умінь (РУ)	337	6	1,78	23	6,82	161	47,77	147	43,62
Рівень сформованості АСУ (РЗУ)	337	Високий рівень		Достатній рівень		Середній рівень		Початковий рівень	
		5	1,48	47	13,94	179	53,11	106	31,45

Загальна кількісна характеристика рівнів літературного розвитку учнів визначалася за формулою:

$$РЗУ = \frac{РЗ + РУ}{2},$$

де РЗУ – рівень наявних знань і сформованості умінь; РЗ – рівень знань; РУ – рівень умінь.

$$РЗ = \frac{СБ}{4РС} + 1; \quad РУ = \frac{СБ}{5КЗ},$$

де СБ – сума набраних балів; РС – рівні складності; КЗ – кількість виконаних завдань.

Оскільки перший блок самостійної роботи (РЗ) містив завдання різного рівня складності, відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів виконання завдань I рівня складності передбачало максимальну оцінку – 3 бали; II рівня – 6 балів; III рівня – 9 балів; IV рівня – 12 балів. У випадку неправильного або неповного виконання завдання оцінка знижувалася. Загалом методика оцінювання завдань I блоку мала такий вигляд: виставлені оцінки за кожне з семи завдань (відповідно до його рівня складності) сумувалися, а отримана сума ділилася на 4 (відповідно до кількості

типів завдань). За умови бездоганного мовленнєвого оформлення до отриманої кількості балів додався 1 бал. Тому кожен учень мав змогу отримати таку максимальну кількість балів за виконання I блоку самостійної роботи: 3 бали (1 завдання) + 3 бали (2 завдання) + 3 бали (3 завдання) + 9 балів (4 завдання) + 6 балів (5 завдання) + 6 балів (6 завдання) + 12 балів (7 завдання) = 42 бали: 4 (типи завдань) = 10,5 балів ~ 11 балів + 1 бал (за бездоганне мовленнєве оформлення й грамотність) = 12 балів.

Виконання завдань II блоку самостійної роботи (РУ) оцінювалося за чинною 12-бальною системою: за правильну відповідь – від 10 до 12 балів; за частково правильну – від 7 до 9 балів; за достатню – від 4 до 6 балів; за недостатню – від 3 до 1 балу. Учні виконували по 5 завдань, тому сума набраних балів ділилася на 5.

За результатами проведеної самостійної роботи, рівень сформованості аналітико-синтетичних умінь в учнів складає (див. табл. 2): високий рівень – 15,42 % (середній рівень – 53,11 %; низький рівень – 31,45 %). Це засвідчує те, що чисельність дітей, які мають низький чи середній рівень сформованості аналітико-синтетичних умінь більша, ніж чисельність дітей, які мають високий чи достатній рівень. Отже, масовий характер несформованості аналітико-синтетичних умінь у навчанні літератури зростає, тому проблема формування цих умінь наразі актуалізується й потребує нагального вирішення.

Проаналізуємо результати I блоку самостійної роботи (РЗ). Констатувальний зріз виявив, що в учнів 5-х класів рівень знань (РЗ) значно вищий, ніж рівень умінь (РУ) (див. табл. 2):

РЗ = високий рівень – 5,04%, достатній рівень – 27,6 %, середній рівень – 41,2 %, початковий рівень – 26,11 % (5 клас).

РУ = високий рівень – 1,78 %, достатній рівень – 6,82 %, середній рівень – 47,77 %, початковий рівень – 43,62 % (5 клас).

Такі результати пояснюються особливостями інтелектуальної діяльності учнів підліткового віку, які перебувають на перших щаблях літературної освіти, а саме: а) невисокою читацькою культурою (літературні вміння й навички, необхідні для повноцінного сприймання художнього твору тільки починають формуватися); б) інформативним сприйманням літератури (молодші підлітки ще не вміють розглядати явище мистецтва у взаємодії змісту й форми).

Виконання перших трьох завдань I блоку (початковий/рецептивний рівень складності),

що спрямовувалися на перевірку знань твору, у переважній більшості учнів не викликало значних труднощів. Аналогічними були й результати виконання завдань середнього / репродуктивного рівня складності (I блок), які виявили високий рівень оволодіння учнями знаннями текстів та вивчених літературознавчих понять. Високий рівень сформованості аналітико-синтетичних умінь в школярів є обґрунтований: а) використанням найпростіших (нескладних) запитань на початку самостійної роботи для заохочення учнів та встановлення психологічної довіри; б) віковими особливостями учнів молодшого підліткового віку (інформативний погляд на літературу); в) високою ймовірністю вгадування коротких та однозначних відповідей.

Найбільші труднощі в школярів викликали 6-е й 7-е завдання самостійної роботи I блоку. Шосте завдання (достатній / конструктивний рівень складності) мало на меті перевірити учнівські знання окремих фактів творів. Роботи учнів продемонстрували переважно середній та початковий рівень їхніх знань.

Якісний аналіз виконання 6-го завдання показав, що відповіді учнів хибують на:

- недостатнє висвітлення фактичного матеріалу;
- непослідовний виклад думок;
- перекручування фактів;
- абсурдність висловлювання;
- неграмотне мовне оформлення.

Найважче школярам вдалося виконання 13-го завдання I блоку самостійної роботи високого / творчого рівня складності, виконуючи яке, учні мали висловити розуміння значення твору словесного мистецтва, його етичні та естетичні цінності, вміти визначити головне в творі: Продовжити речення: *Франко у своїй казці висміяв... В образі Лиса Микити автор змалював... Головна думка твору...*

На основі аналізу результатів виконання 13-го завдання визначено такі типові недоліки у сформованості аналітико-синтетичних умінь:

- побудова окремих фрагментів висловлювання, які не є завершеним текстом;
- порушення послідовності викладу;
- неповнота й поверховість у розкритті теми;
- відсутність основної думки;
- збіднена лексика;
- значна кількість помилок у мовному оформленні роботи.

Аналіз результатів II блоку самостійної роботи (РУ) показав, що рівень сформованості аналітико-синтетичних умінь школярів є низьким. Відсоток учнів, які виявили середній і початковий рівні, складає (див. табл.): від 31,45%

до 53,11%. Найбільших успіхів учні досягли, виконуючи завдання 1-е і 2-е: під час аналізу результатів виконання цих завдань зафіксовано найменшу кількість учнів неправильних відповідей. Більш сформовані в п'ятикласників такі вміння: а) складати план невеликого епічного твору; б) стисло переказувати прочитане; в шестикласників: а) стисло переказувати основні уривки з твору, доказово висловлюючи своє ставлення до прочитаного; б) складати план до характеристики окремих героїв твору на основі їх думок, вчинків та поведінки.

Основні труднощі в учнів викликало виконання 3-го і 4-го завдань, про що свідчить низький рівень сформованості аналітико-синтетичних умінь в учнів. Це означає, що під час формування в учнів аналітико-синтетичних умінь засобами літератури найбільшу увагу потрібно звертати на виконання таких завдань: а) характеризувати образи літературних героїв; б) знаходити в художньому тексті окремі образні елементи (епітети, порівняння) й пояснювати їхню образотворчу роль.

Якісний аналіз та інтерпретація результатів II частини самостійної роботи (РУ) дали змогу виявити своєрідні недоліки в структурі кожного з читацьких умінь, які мають виробити молодші підлітки.

Значне місце в аналітико-синтетичній роботі над твором у 5-х класах відводимо близькій до тексту розповіді (переказу) та складанню планів до художнього твору. Під час аналізу результатів виконання 1-го завдання з'ясувалося, що для успішного оволодіння уміннями стисло переказувати прочитане, учні мають спершу:

- навчитися уважно й вдумливо читати, уявляючи прочитане та співпереживаючи з персонажами;
- звертати увагу на формування таких розумових операцій: а) поділ інформації на головну й другорядну; б) встановлення логічних зв'язків між відібраним; в) побудова зв'язного тексту;
- розвивати об'ємність і мобільність пам'яті;
- поліпшувати комунікативні здібності;
- удосконалювати рівень свого загального розвитку.

Помітно, що якість формування вміння складати план невеликого епічного твору залежить від повноти усунення істотних недоліків у інтелектуальній діяльності учнів:

- невміння свідомо читати;
- неспроможність виділяти в прочитаному логічно завершені частини, встановлювати взаємозв'язок і взаємозалежність між ними (вживання як рівнозначних пунктів плану, що виражають головні й другорядні моменти твору; винесення на перший план другорядного

замість головного; пропуск важливих епізодів; надмірна деталізація якогось факту тощо);

- нездатність до узагальнень, створення логічних формул (неточне й невиразне формулювання висловів; одноманітність у побудові речень та ін.);
- мовно-стилістична неграмотність (невправне оформлення запису плану, численні граматичні, орфографічні, синтаксичні помилки).

Належний літературний розвиток школярів та формування в них аналітико-синтетичних умінь неможливо забезпечити без засвоєння теоретико-літературних понять.

У процесі аналізу результатів виконання 3-го завдання II блоку самостійної роботи з'ясовано, що для міцного, глибоко осмисленого розуміння літературознавчих понять і вироблення відповідних теоретико-літературних умінь – знайти в тексті художні засоби (епітети, порівняння та ін.), пояснивши їх образотворчу роль, – учням необхідно подолати низку недоліків, а саме:

- механічне заучування визначень (наявність елементів формалізму й схоластики в теоретичних знаннях);
- незнання ознак і певних закономірностей виучуваного поняття;
- нерозуміння ролі літературознавчих термінів у поясненні художніх образів (учні просто перераховують вивчені терміни або цитують поезію);
- невміння оперувати засвоєними термінами в нових умовах;
- безсистемність знань із теорії літератури.

Повніше осягти сутність літературного характеру й навчитися створювати перекази з елементами характеристики учні можуть завдяки посиленій роботі над собою, враховуючи визначені вади в структурі вміння характеризувати художні образи:

- нерозуміння естетичної сутності образу-характеру, відображеної засобами художньої мови в зовнішності героя, красі його дій і вчинків, характерних рисах вдачі, ставленні до інших персонажів, особливостях мови тощо (учні часто перераховують риси характеру або передають зміст чи сюжет твору без елементів характеристики образу);
- прямолінійне (наївно-реалістичне) сприймання художнього образу (як певних людей, кого знав автор);
- невміння глибоко проникати в художні деталі, відтворювати образний зміст художніх творів, що ґрунтується на конкретно-чуттєвій основі (побудова оціночних суджень на основі якихось окремих вчинків, що найбільше

Отже, аналіз результатів констатувального зрізу сформованості аналітико-синтетичних умінь в учнів 5-6 класів виявив, що головні помилки учнів на уроці літератури полягають у:

- контекстному сприйманні явищ літератури (недостатній розвиток спостережливості й відтворюючої уяви, чуття поетичного слова, здатності до співпереживання, вміння досягнути узагальнений смисл словесно-художніх образів, оцінювати прочитані художні твори з певних естетичних позицій);
- засвоєнні теоретико-літературних понять;
- аналітичній роботі над текстом художнього твору;
- побудові зв'язного висловлювання, виявленні особистої позиції в самостійних судженнях;
- оволодінні засобами літературного мовлення.

Рекомендуємо починати формування аналітико-синтетичних умінь в учнів 5-6 класів на уроці літератури, орієнтуючись на:

- психологічні можливості учня;
- наукову організацію учнівської діяльності, яка має етапний характер і передбачає: а) оволодіння читацькими вміннями через засвоєння загальних способів розумових дій, б) розвиток поряд із емоційною сферою учнів їх теоретичного мислення; в) розв'язання літературних задач і завдань із наданням дозованої педагогічної допомоги у вигляді орієнтовної основи дій.

ГИНКЕВИЧ О. В.

ДИАГНОСТИКА РАЗВИТИЯ АНАЛИТИКО-СИНТЕТИЧЕСКИХ УМЕНИЙ УЧЕНИКОВ 5-6 КЛАССОВ ВО ВРЕМЯ ИЗУЧЕНИЯ ЛИТЕРАТУРЫ

В статье «Диагностика развития аналитико-синтетических умений учеников 5-6 классов во время изучения литературы» Гинкевич О.В. освещены результаты диагностики развития аналитико-синтетических умений учеников 5-6 классов во время изучения литературы и определены пути их повышения.

Ключевые слова: аналитико-синтетические умения, диагностика, уровень знаний и умений.

GINKEVICH O. V.

DIAGNOSTICS OF DEVELOPMENT OF ANALYTICAL SYNTHETIC ABILITIES OF STUDENTS OF 5-6 CLASSES DURING THE STUDY OF LITERATURE

This article «Diagnostics of development of analytical synthetic abilities of students of 5-6 classes during the study of literature» by Ginkevich O.V. presents the results of diagnostic analytical and synthetic skills of students in grades 5-6 the study of literature and identified ways to improve.

A subject of this article is actual, as development of optimum model of forming of analytical synthetic abilities for students of 5-6 classes during the study of literature need realization of diagnostics of level their literary development in the conditions of ordinary, „traditional” method. During the leadthrough of konstatikal cuts in Ukrainian schools, Ginkevich O.V. defined the levels of development of analytical synthetic abilities for students of 5-6 classes during the study of literature. The results of the conducted measures are given in the article: looking after the educational process of students, questioning of schoolboys, questionnaire and conversation, and also control works. The author of the article defined basic criteria and indexes of formed of analytical synthetic abilities for students of 5-6 classes during the study of literature and discovered and analyzed basic difficulties, which arise up for students during the study of literature. It develops the system of tasks and exercises for subsequent work from forming of analytical synthetic abilities for students of 5-6 classes during work with artistic work and advices are given for teachers.

In the article teachers' advice are given in relation to form the analytical synthetic abilities during the study of literature for the students. It follows to take into account psychological possibilities of student and scientific organization of student's activity, which has a stage character and foresees a capture reader abilities through mastering of general methods of mental actions, development next to the emotional sphere of students, them theoretical thought and decision of literary tasks and tasks with the grant of the dosed pedagogical help as an orientation bases of actions. These advices of organization of pedagogical process in relation to forming of analytical synthetic abilities for the students of 5th classes during the study of literature create necessary terms for literary development of schoolboys in certain direction.

Key words: analytical and synthetic skills, diagnosis, level of knowledge, level of skills.

Подано до редакції 29.11.13

Ці поради організації педагогічного процесу стосовно формування аналітико-синтетичних умінь в учнів 5-х класів під час вивчення літератури створюють необхідні умови для літературного розвитку школярів у визначеному напрямі.

Література

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. — К. : КНТ, 2004. — 88 с.
2. Наукові основи методики літератури: Навч.-метод. посіб. / За ред. д-ра пед. наук, проф., чл.-кор. АПН України Н.Й.Волошиної. — К. : Ленвіт, 2002. — 344 с.
3. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навч. посібн. для студ. вищих закладів освіти / Є. А. Пасічник. — К. : Ленвіт, 2000. — 384 с.
4. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська література. 5-12 класи. — К. : Перун, 2005. — 201 с.
5. Рыбникова М. А. Очерки по методике литературного чтения: Пособ. для учителей / М. А. Рыбникова. — Изд. 3-е. — М : Просвещение, 1963. — 314 с.
6. Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу : монографія / Анатолій Люціанович Ситченко. — Київ : Ленвіт, 2004.— 304 с.